

ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Λάμπρος Μαργαρίτης, Καθηγητής ΑΠΘ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η Ποινική Δικονομία σε πίνακες

Πόπη Η. Παπανδρέου

Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών Αθηνών, πρώην Επίκουρη Εισαγγελέας
Εγκλημάτων Διαφθοράς & Οικονομικού Εγκλήματος, υπ. ΔΝ

4η έκδοση

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Διαγράμματα Ποινικής Δικονομίας

Πόπη Παπανδρέου

ISBN 978-960-562-618-1

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επιστημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος και οι συντάκτες δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδενία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημία τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βασίστηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου.

Art Director:	Γιάννης Μαμαλούκος
Υπεύθυνος Παραγωγής:	Ανδρέας Μενούνος
Φωτοστοιχειοθεσία:	Ρούσσα Πετράτου
Παραγωγή:	NB Production AM200916M23

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομιάλη 23, 106 80 Αθήνα
Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org
Αθήνα: Μαυρομιάλη 2, 106 79 • Τηλ.: 210 3607 521
Πειραιάς: Φίλωνος 107-109, 185 36 • Τηλ: 210 4184 212
Πάτρα: Κανάρη 15, 262 22 • Τηλ.: 2610 361 600
Θεσ/νίκη: Φράγκων 1, 546 26 • Τηλ.: 2310 532 134

member of Europe's 500
dynamic entrepreneurs

Committed to excellence

© 2016, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ

ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Λάμπρος Μαργαρίτης, Καθηγητής ΑΠΘ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η Ποινική Δικονομία σε πίνακες

Πόπη Η. Παπανδρέου

Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών Αθηνών, πρώην Επίκουρη Εισαγγελέας Εγκλημάτων Διαφθοράς
& Οικονομικού Εγκλήματος, υπ. ΔΝ

4η έκδοση

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Diagrams of Criminal Procedure
Criminal Procedure in charts

Popi I. Papandreou

Deputy Public Prosecutor at the Athens Court of First Instance, former Assistant Public Prosecutor
for Corruption Crimes, PhD Candidate at the Aristotle University of Thessaloniki

Abstract: This work includes 96 handy charts with diagrams representing the subject-matter of Criminal Procedure Law in its entirety, namely including a systematic yet summarized presentation of the individual chapters of the Code of Criminal Procedure. This edition has been updated to include the amendments introduced by legal rules up to Law 4411/2016. Its objective, sought through a constant attempt to manage a subject-matter that is particularly wide, conceptually difficult, attractive in its theory and significant in its practice, is twofold: a) first, to offer a representation –in the form of diagrams– of the provisions of Criminal Procedure and, in essence, of criminal proceedings, with a view to canvassing them in the best possible manner, and b) to help those who have to apply the law in their task.

ISBN 978-960-562-618-1

COPYRIGHT

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organisation. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address below.

DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. makes no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. or the legal professionals contributing to this publication.

NOMIKH BIBΛIOTHKH

23, Mavromichali Str., 106 80 Athens Greece
Tel.: +30 210 3678 800 • Fax: +30 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

member of Europe's 500
dynamic entrepreneurs

© 2016, NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Δ΄ ΕΚΔΟΣΗΣ

Οι εισέτι συνεχιζόμενες νομοθετικές τροποποιήσεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αλλά και η καθιέρωση ειδικών δικονομικών διατάξεων για την εκδίκαση συγκεκριμένης κατηγορίας υποθέσεων, επέβαλαν την εκπόνηση της τέταρτης έκδοσης των Διαγραμμάτων Ποινικής Δικονομίας, η οποία είναι ενμερωμένη με τις αλλαγές που επέφεραν στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας οι Ν 4411/2016 (282 ΚΠΔ), Ν 4360/2016 (574 ΚΠΔ), Ν 4356/2015 (59, 113, 279, 340, 478, 497, 578 ΚΠΔ), Ν 4322/2015 (45Α, 111, 200Α, 239, 282, 478, 489, 574, 578 ΚΠΔ), Ν 4274/2014 (63, 200Α, 282, 283, 358, 364, 473 ΚΠΔ), Ν 4267/2014 (9, 59, 155, 161, 226Α, 253Α, 282 ΚΠΔ), Ν 4264/2014 (283 ΚΠΔ), Ν 4254/2014 (30, 45Β, 253Β ΚΠΔ) και Ν 4251/2014 (383 ΚΠΔ) [πλέον των Ν 4236/2014 (99Α, 101, 233, 236, 236Α, 238Α, 238Β ΚΠΔ), Ν 4205/2013 (282, 283, 283Α, 497 ΚΠΔ), Ν 4198/2013 (226Α, 226Β, 253Α ΚΠΔ) και Ν 4139/2013 (48, 142, 248, 308, 313, 314, 322, 349, 551 ΚΠΔ)], αλλά και εμπλουτισμένη με νέα Διαγράμματα, πάντοτε προς την κατεύθυνση να αποτελέσει το ανά χείρας σύγγραμμα ένα όσο το δυνατόν πληρέστερο βοήθημα για τον εφαρμοστή της Ποινικής Δικονομίας στην πράξη.

Ειδικής αναφοράς χρήζει η διάταξη του άρθρου 65 του Ν 4356/2015, με την οποία εισήχθη εξαίρεση από την αποδεικτική απαγόρευση του άρθρου 177 παρ. 2 ΚΠΔ, σύμφωνα με την οποία στις περιπτώσεις πράξεων κακουργηματικού χαρακτήρα που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος ή του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς, δεν εφαρμόζεται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, η παρ. 2 του άρθρου 177 ΚΠΔ, ρύθμιση η οποία επέβαλε την εισαγωγή νέου Διαγράμματος στο παρόν έργο για την καταγραφή των νυν ισχυόντων στην οικεία θεματική.

Θα ήθελα και πάλι από τη θέση αυτή να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους υποδέχτηκαν τη συγκεκριμένη συγγραφική προσπάθεια, αλλά και εκείνους που στέκονται αρωγοί στις προσπάθειές μου τα τελευταία χρόνια και με τιμούν με την εμπιστοσύνη και τη φιλία τους.

Τέλος, ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω εκ νέου στους εκδότες *Χάρη* και *Λίλα Καρατζά* που στηρίζουν και την τέταρτη αυτή έκδοση, στην *Ερικαίτη Τρύφωνα* για την πάντοτε πολύτιμη συνδρομή της, καθώς και στην κυρία *Ρούσσα Πετράτου* για την προσεγμένη επιμέλεια των Διαγραμμάτων και εν γένει του παρόντος έργου.

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2016

Πόπη Η. Παπανδρέου

Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών Αθηνών,

ΜΔ Ποινικών Επιστημών,

ΜΔ Διεθνούς Χρηματοοικονομικού & Τραπεζικού Δικαίου,

υπ. ΔΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Γ΄ ΕΚΔΟΣΗΣ

Οι συνεχιζόμενες νομοθετικές τροποποιήσεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αλλά και η καθιέρωση ειδικών δικονομικών διατάξεων για την εκδίκαση συγκεκριμένης κατηγορίας υποθέσεων, επέβαλαν την εκπόνηση της τρίτης έκδοσης των Διαγραμμάτων Ποινικής Δικονομίας, η οποία είναι ενημερωμένη με τις αλλαγές που επέφεραν στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας οι Ν 4139/20.3.2013, Ν 4198/11.10.2013, Ν 4205/6.11.2013 και Ν 4236/11.2.2014, αλλά και εμπλουτισμένη με νέα Διαγράμματα, πάντοτε προς την κατεύθυνση να αποτελέσει το ανά χείρας σύγγραμμα ένα όσο το δυνατόν πληρέστερο βοήθημα για τον εφαρμοστή της Ποινικής Δικονομίας στην πράξη.

Παράλληλα, ενόψει των ειδικών δικονομικών διατάξεων που προβλέφθηκαν με το Ν 4022/2011 για την εκδίκαση πράξεων διαφθοράς πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων, υποθέσεων μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος και μείζονος δημοσίου συμφέροντος, οι οποίες εισάγουν παρεκκλίσεις από τους κανόνες και τη συνήθη διαδικασία του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, κρίθηκε αναγκαία η προσθήκη νέων Διαγραμμάτων, επί τη βάση των ρυθμίσεων του Νόμου αυτού, καθόσον στο πλαίσιο εφαρμογής του υπάγεται πλέον η σημαντικότερη εξ' επόψεως βαρύτητας και δυσχερέστερη ποινική ύλη της Δικαιοσύνης.

Θα ήθελα και πάλι από τη θέση αυτή να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους υποδέχτηκαν τη συγκεκριμένη συγγραφική προσπάθεια, αλλά και εκείνους που στέκονται αρωγοί στις προσπάθειές μου τα τελευταία χρόνια και με τιμούν με την εμπιστοσύνη και τη φιλία τους.

Τέλος, ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στους εκδότες *Χάρη* και *Λίλα Καρατζά* που στηρίζουν εκ νέου και την τρίτη αυτή έκδοση, στην *Ερικαίτη Τρύφωνα* για την πολύτιμη συνδρομή της, καθώς και στην κυρία *Ρούσσα Πετράτου* για την προσεγμένη επιμέλεια των Διαγραμμάτων και εν γένει του παρόντος έργου.

Αθήνα, Μάρτιος 2014

Πόπη Η. Παπανδρέου
Επίκουρη Εισαγγελέας
Εγκλημάτων Διαφθοράς, υπ. ΔΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Β΄ ΕΚΔΟΣΗΣ

Οι συνεχιζόμενες νομοθετικές επεμβάσεις στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, παράλληλα με την ευρεία αποδοχή της πρώτης έκδοσης, με οδήγησαν στην απόφαση της εκπόνησης της δεύτερης έκδοσης των Διαγραμμάτων Ποινικής Δικονομίας, η οποία αφενός μεν είναι ενημερωμένη με όλες τις νομοθετικές τροποποιήσεις που έλαβαν χώρα από την πρώτη έκδοση μέχρι σήμερα, αποτυπώνοντας διαγραμματικά την ποινική δικονομική ύλη ως έχει διαμορφωθεί και ισχύει, αφετέρου δε έτυχε συνολικής επεξεργασίας, με τη βελτίωση, τον εμπλουτισμό και την προσθήκη νέων Διαγραμμάτων, ώστε να είναι πιο εύχρηστη στον αναγνώστη και να αποτελέσει ένα όσο το δυνατόν πληρέστερο βοήθημα για τον εφαρμοστή της Ποινικής Δικονομίας στην πράξη.

Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα δεύτερη έκδοση είναι ενημερωμένη με τους Ν 3904/2010, Ν 4022/2011, Ν 4055/2012 και Ν 4049/2012 και εμπλουτισμένη με νέα Διαγράμματα που αφορούν στην ποινική δίωξη, στην έγκληση, στην αρμοδιότητα, στις αποδείξεις, στο στάδιο της προανάκρισης και της κυρίας ανάκρισης, στην έμπρακτη μετάνοια και στην ποινική συνδιαλλαγή, στα ένδικα μέσα και ένδικα βοηθήματα του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, στη δικαστική συνδρομή και, τέλος, στην εκτέλεση.

Θα ήθελα από τη θέση αυτή να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους υποδέχτηκαν την πρώτη έκδοση του παρόντος, αλλά και εκείνους που στάθηκαν αρωγοί στις προσπάθειές μου τα τελευταία χρόνια και με τίμησαν με την εμπιστοσύνη και τη φιλία τους.

Τέλος, ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στους εκδότες *Χάρη* και *Λίλα Καρατζά* που στήριξαν εκ νέου και τη δεύτερη αυτή έκδοση, καθώς και την κυρία *Ρούσσα Πετράτου* για την επιμέλεια των Διαγραμμάτων και εν γένει του παρόντος έργου.

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2012

Πόπη Η. Παπανδρέου
Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών
ΜΔ Ποινικών Επιστημών, υπ. ΔΝ

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ Α΄ ΕΚΔΟΣΗΣ

Με τον όρο ποινική δίκη «δεν εννοούμε μόνο τη διαδικασία στο ακροατήριο του ποινικού δικαστηρίου, αλλά μία μακρά αλληλουχία πράξεων που αρχίζει από την κίνηση της ποινικής δίωξης και τελειώνει με την έκδοση και την εκτέλεση μιας αμετάκλητης δικαστικής απόφασης» [*N. Ανδρουλάκης*, *Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης*, 2007, σελ. 51]. Σκοπός της ποινικής δίκης είναι η έκδοση μιας *ορθοδίκαιης απόφασης*, ήτοι απόφασης που ν' ανταποκρίνεται στην ουσιαστική αλήθεια και στην ουσιαστική δικαιοσύνη, να έχει εκδοθεί κατόπιν τήρησης των δικονομικών κανόνων και να παραγάγει κοινωνική ειρήνη [βλ. μεταξύ άλλων *Κιούπη*, *Οι σκοποί της ποινικής δίκης και το άρθρο 525 παρ. 1 αριθ. 2 ΚΠΔ, ΠοινΧρ ΜΘ*, 197 επ. (200 επ.), *Κωστάρα*, *Η αναζήτηση της αλήθειας στην ποινική δίκη*, 1988, *του ιδίου*, *Ποιος είναι τελικά ο σκοπός της ποινικής δίκης;*, *Μνήμη ΙΙ*, 1996, σελ. 603 επ., *Σατλάνη*, *Αλήθεια και Δικαιοσύνη ως πρωταρχικοί σκοποί της ποινικής διαδικασίας*, 1996, σελ. 14 επ.· *H. Jung*, *Die Stellung des Verletzten im Strafprozess*, *ZStW* 1981, σελ. 1147 επ., *U. Neumann*, *Αλήθεια και δικαιοσύνη στην ποινική διαδικασία*, 1998, *E. Schmidhäuser*, *Zur frage nach dem Ziel des Strafprozesses*, *Festschrift für Eberhard Schmidt*, Vandenhoeck & Ruprecht Verlag, Göttingen 1961, σελ. 511 επ., *Stock*, *Das Ziel des Strafverfahrens*, *Mezger-FS* 1954, σελ. 429 επ.].

Η Ποινική Δικαιοσύνη, ως πολιτευματική λειτουργία, απονέμεται διά της ποινικής δίκης και μόνον, ενώ πέραν αυτής δεν επιδέχεται οποιαδήποτε άλλη νομιμοποίηση. Ο τρόπος, ωστόσο, με τον οποίο έχει καταστρωθεί η ποινική δίκη, ως σύστημα απονομής της Ποινικής Δικαιοσύνης, γεννά τα ακόλουθα ερωτήματα: 1) γνωρίζουμε τελικά ποιο ακριβώς πράγμα ψάχνουμε να αποδείξουμε στην ποινική δίκη και, αντιστοίχως, τότε το έχουμε ήδη αποδείξει και πρέπει να διακόψουμε την περαιτέρω αναζήτησή μας; και 2) συνιστά η Ποινική Δικονομία πράγματι το κατάλληλο εργαλείο γνωστικής προσπέλασης του εγκλήματος ως συμβάντος; Η ποινική δίκη, αντίθετα προς ό,τι πιστεύεται, δεν αποτελεί το ειδικότερο μοντέλο μιας γενικότερα ισχύουσας διαδικασίας για την λήψη αποφάσεων. Κι αυτό, γιατί δεν είναι σε όλη του την έκταση γνωστός, εκ των προτέρων, ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι άγονται σε όλες τις περιπτώσεις αιτιωδώς σε μία και μόνη απόφαση. Η ποινική δίκη εντεύθεν, *πρέπει να αντιμετωπίζεται απλώς ως ένα πρότυπο για τη λήψη αποφάσεων που ενδιαφέρουν την ίδια*. Ενόψει δε του γεγονότος ότι είναι ενδεχόμενο να διαμορφώσει κανείς την ποινική διαδικασία ως κοινωνικό σύστημα επίτευξης περισσότερων στόχων, κύριων ή παράπλευρων, τίθεται το εξής ερώτημα: ποια σχέση δέον να υφίσταται μεταξύ της ποινικής διαδικασίας και του εξαγόμενου αυτής, ήτοι της ποινικής απόφασης; Πρέπει, με άλλα λόγια, να αποτυπώνονται στην απόφαση όλοι οι στόχοι ή μόνον ορισμένοι από αυτούς; Η συνταγματική απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι δεδομένη: αποκλειστικός σκοπός της ποινικής δίκης είναι η τιμωρία των εγκλημάτων και η λήψη όλων των μέτρων που προβλέπουν οι ποινικοί νόμοι (άρθρο 96 παρ. 1 Συντ.). Για ν' αποτελέσει συνεπώς οτιδήποτε άλλο «σκοπό» της ποινικής δίκης, πρέπει να μπορεί να προσδιοριστεί ως «μέτρο», ως κρατική αντίδραση σε εγκληματική συμπεριφορά. Κατά τούτο, πρέπει τα *ποιοτικά χαρακτηριστικά της ποινικής απόφασης να ταυτίζονται προς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της ποινικής διαδικασίας*. Μόνο τότε συνιστά η ποινική απόφαση μονοσήμαντο εξαγόμενο της ποινικής διαδικασίας [*N. Λίβος*, *Οι πνευματικές βάσεις της ελληνικής ποινικής δικονομίας (παρελθόν – παρόν – μέλλον)*, ΠοινΧρ ΝΕ/300 επ.].

Τα *ποιοτικά γνωρίσματα* της ποινικής δίκης και αντίστοιχα της ποινικής απόφασης, συνιστούν ταυτόχρονα και τις *πνευματικές βάσεις* της ελληνικής ποινικής δικονομίας. Ταύτα συνοψίζονται στα ακόλουθα [βλ. για όσα έπονται *N. Λίβος*, *ό.π.*, ΠοινΧρ ΝΕ/301 επ.]:

1) Ο εκκοσμικευμένος χαρακτήρας της ποινικής δίκης. Αντικείμενο της ποινικής δίκης, αποτελούν συμβάντα του κόσμου τούτου και όχι μεταφυσικές πραγματικότητες ή υπερβατικές ιδιότητες. Πράγματι, η ποινική δίκη, όπως και κάθε άλλη διαδικασία λήψεως αποφάσεων στην Πολιτεία μας, δεν εμπλέκει το Θείο ούτε στην απόδειξη ενός συμβάντος ούτε στη νομιμοποίηση της λαμβανόμενης απόφασης.

2) Ο ορθολογικός χαρακτήρας της ποινικής δίκης. Το δεύτερο ποιοτικό γνώρισμα της ποινικής δίκης έγκειται στον ορθολογικό χαρακτήρα της. Η ποινική δίκη είναι έτσι διαρθρωμένη, ώστε ουσιαστικά να συνιστά την *διαδικασιοποίηση της νομικής υπαγωγής*. Στην ποινική δίκη, πρωτίστως, καταρτίζεται η ελάσσων πρόταση του νομικού συλλογισμού, διαπιστώνεται δηλαδή ένα συμβάν όπως αυτό περιγράφεται στον ποινικό νόμο. Μολονότι δε η μείζων πρόταση δεν αποτελεί αντικείμενο απόδειξης, καθόσον ισχύει το αξίωμα *Jura novit curia*, συχνά στην πράξη επιδιώκεται, αν όχι η απόδειξη, πάντως η εξακρίβωση της έννοιας ορισμένων νομικών όρων, όπως επίσης το «αληθές νόημα» μιας ποινικής (ουσιαστικής ή δικονομικής) διάταξης, με αποτέλεσμα στην ποινική δίκη να καταρτίζεται ενίοτε και η μείζων πρόταση του δικανικού συλλογισμού. Αν η μείζων και η ελάσσων πρόταση του δικανικού συλλογισμού καταρτισθούν με *ορθό τρόπο*, τότε εξ αυτών θα προκύψει κατά *λογική αναγκαιότητα* το συμπέρασμα, ήτοι το διατακτικό της απόφασης του ποινικού δικαστηρίου. Βασικές αρχές δε που εξειδικεύουν τον ορθολογικό χαρακτήρα της ποινικής δίκης είναι οι ακόλουθες:

α) η δικαιοκρατική αρχή: σύμφωνα με αυτήν, η προσήλωση του εφαρμοστή στο γράμμα του νόμου για την κατάρτιση του νομικού συλλογισμού, προσδίδει σε κάθε διαδικαστική ενέργεια *προβλέψιμο* χαρακτήρα προτού αυτή λάβει χώρα και, αντιστοίχως, *ελέγξιμο* χαρακτήρα όταν αυτή θα διενεργηθεί. Τουναντίον, όπου αποδίδεται *ad hoc* δικαιοσύνη, αυτή υπακούει σε σκοπιμότητες και τότε η ποινική δίκη κάνει την ιδιάζουσα σε αυτήν ορθολογικότητά της και η διεξαγωγή της ετεροκαθορίζεται·

β) η αρχή της απροσωποληψίας: δεν έχουν θέση σε ένα ορθολογικό, με την ως άνω εκτεθείσα έννοια, ποινικό δικονομικό σύστημα διατάξεις όπως το άρθρο 30 του ΚΠΔ, κατά το οποίο, υπό τον τίτλο «*δικαίωμα του Υπουργού Δικαιοσύνης για την ποινική δίωξη*» ορίζεται ότι «1. Ο Υπουργός Δικαιοσύνης έχει δικαίωμα να παραγγέλλει στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης για κάθε αξιόποινη πράξη. 2. Στα πολιτικά εγκλήματα, καθώς και στα εγκλήματα από τα οποία μπορούν να διαταραχθούν οι διεθνείς σχέσεις του κράτους, ο Υπουργός Δικαιοσύνης έχει το δικαίωμα με προηγούμενη σύμφωνη απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου να αναβάλει την έναρξη της ποινικής δίωξης ή να αναστείλει την ποινική δίωξη. Η αναστολή της ποινικής δίωξης μπορεί να γίνει το αργότερο έως την έναρξη της συζήτησης στο ακροατήριο. 3. Σε υποθέσεις εξαιρετικής φύσης ο Υπουργός Δικαιοσύνης μπορεί να ζητήσει από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου να παραγγέλλει τη διενέργεια της ανάκρισης και την εισαγωγή της υπόθεσης στο ακροατήριο κατ' απόλυτη προτεραιότητα», ή οι δικονομικές διατάξεις του Ν 3126/2003 σχετικά με την ποινική ευθύνη Υπουργών, οι οποίες περιέχουν προβλέψεις με τις οποίες παρεισδύουν πολιτικές σκοπιμότητες στις ποινικές διαδικασίες, παρεκκλίνουν από το γενικότερο πνεύμα της συνταγματικής αρχής της ίσης μεταχείρισης και εντάσσονται σε ένα «*ποινικό δίκαιο των ιδιαίτερων επαγγελματικών ομάδων*», όπως έχει λεχθεί χαρακτηριστικά [βλ. Ν. Λίβο, ό.π., σελ. 302]·

γ) η αρχή της απροκαταληψίας: απαραίτητο στοιχείο για την εξασφάλιση του ορθολογικού χαρακτήρα της ποινικής δίκης, είναι η θεσμική κατοχύρωση ενός *ελαχίστου άγνοιας*, ώστε να περιορίζεται στο μέτρο του δυνατού η προκατασκευή, δηλαδή η εκτός της ποινικής δίκης κατάρτιση της ελάσσονος πρότασης του νομικού συλλογισμού. Προς την ορθή αυτή κατεύθυνση κινούνται οι ρυθμίσεις του άρθρου 14 παρ. 3 ΚΠΔ περί απαγόρευσης συμμετοχής στη σύνθεση δικαστηρίου του δικαστή που συνέπραξε στην έκδοση της εκκαλούμενης ή αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, του άρθρου 350 ΚΠΔ περί αποχώρησης των μαρτύρων από την αίθουσα του δικαστηρίου προτού καταθέσουν, του άρθρου 211 περ. α' ΚΠΔ περί αποκλεισμού της εξέτασης ως μαρτύρων των προσώπων που άσκησαν εισαγγελικά ή ανακριτικά καθήκοντα ή έργα γραμματέα της ανάκρισης στην ίδια υπόθεση, αλλά και του άρθρου 8 του Ν 3090/2002, με το οποίο περιορίσθηκε η δυνατότητα ραδιοφωνικής ή τηλεοπτικής μετάδοσης της ποινικής δίκης και καθιερώθηκε η τήρηση του τεκμηρίου αθωότητας από τα ΜΜΕ·

δ) η αρχή της δικανικής αλήθειας: ο ορθολογικός χαρακτήρας της ποινικής δίκης ενισχύεται από το γεγονός ότι ολόκληρη η απόδειξη είναι προσανατολισμένη στην αλήθεια (βλ. άρθρα 44 παρ. 2, 130 παρ. 2, 177 παρ. 1, 181 εδ. β', 194, 218 παρ. 1, 220 παρ. 2, 239 παρ. 2, 257 παρ. 1, 260 παρ. 2 εδ. α', 268 παρ. 3, 274, 326 παρ. 3, 334 παρ. 2, 340 παρ. 2 εδ. γ', 352 παρ. 1, 357 παρ. 1-3, 358, 361 εδ. γ', 387 παρ. 6, 398 παρ. 3, 431 παρ. 1 ΚΠΔ). Και με τον όρο «αλήθεια» στην ποινική δίκη εννοούμε την «δικονομική αλήθεια», αυτή δηλαδή που προκύπτει από τις αποδείξεις και όχι από ένα διαισθητικά από τον δικα-

στή προσλαμβανόμενο μόρφωμα «πραγματικής αλήθειας» που δεν μπορεί να τεκμηριωθεί από τα όσα προέκυψαν από την διαδικασία. Με άλλα λόγια, κρίσιμο μέγεθος στην ποινική δίκη είναι η *διαδικαστική αλήθεια*, ήτοι αυτή που προκύπτει από μια νόμιμη και τυπική διαδικασία και μια έλλογη εκτίμηση των αποδείξεων, έστω κι αν αυτή δεν συμπίπτει προς την αλήθεια του ευρύτερου εξωτερικού κόσμου [Μ. Μαργαρίτης, ΕρμΚΠΔ, 2008, υπό άρθρο 177, σελ. 363-364]. Σε αντίθεση δε προς ό,τι συμβαίνει στις φυσικές επιστήμες, όπου η αλήθεια αντιμετωπίζεται πάντοτε ως ευρύτερο μέγεθος σε σχέση με τη γνώση μας γι' αυτήν (και η φορά της έρευνας είναι από την αλήθεια προς τη γνώση, κατά το σχήμα: αλήθεια « γνώση), στην ποινική δίκη κρίσιμο είναι πρώτα απ' όλα το ερώτημα αν επιτρέπεται να γνωρίσουμε κάτι, και κατόπιν το ζήτημα τι λογής πράγμα είναι αυτό (η φορά δηλαδή της έρευνας εν προκειμένω είναι από τη γνώση προς την αλήθεια, κατά το σχήμα: γνώση αλήθεια). Αντιστοίχως, ενώ στις φυσικές επιστήμες η αλήθεια είναι το μέγεθος εκείνο που χαρακτηρίζει (: διαψεύδει) τη γνώση, στην ποινική δίκη ισχύει το αντίστροφο: είναι η «ποιότητα» της γνώσης μας εκείνη που θα καθορίσει την «ποσότητα» της αλήθειας την οποία θα προσπελάσουμε αποδεικτικά (: *δικανικότητα* της γνώσης). Από την άλλη πλευρά, η ποινική αλήθεια δεν είναι αποδεικτικά προσπελάσιμη έναντι παντός αντιτίμου. Γι' αυτό και η απόδειξη στην ποινική δίκη «*δεν συνιστά τη θεσμική διαδικασία διάγνωσης της τέλεσης ή μη ενός εγκλήματος, αλλά την έλλογη εργαλειοποίηση της –αναπόφευκτης ή δικαιοκρατικά επιβαλλόμενης– επισφαλούς γνώσης μας γι' αυτήν*» [βλ. Ν. Λίβο, Ο κίνδυνος ως πρόβλημα απόδειξης στην ποινική δίκη, τιμ. τόμ. Ν. Ανδρουλάκη, 2003, σελ. 1016]. Εντεύθεν, οι αποδεικτικές απαγορεύσεις (άρθρα 19 παρ. 3 Συντ., 177 παρ. 2 ΚΠΔ) συνιστούν κατάκτηση της σύγχρονης δικονομικής θεωρίας, αφού δεν επιτρέπουν στην ποινική αξίωση της πολιτείας να κατισχύσει των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ και οι αποδεικτικοί περιορισμοί (βλ. λ.χ. άρθρα 211Α, 224 παρ. 2, 253Α παρ. 4 εδ. α' ΚΠΔ) συμβάλλουν στην επιβαλλόμενη από το άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ ευδικία·

ε) η αποδεικτική κατάσταση ανάγκης· η θεσμοθέτηση, ωστόσο, ειδικών ανακριτικών πράξεων (ιδίως με το άρθρο 253Α ΚΠΔ) εισήγαγε στην ποινική δίκη αποδεικτικές τεχνικές που δεν συμβιβάζονται με την αρχή της διαφάνειας και την συνταγματικά υιοθετούμενη ηθική της χρηστής κρατικής δράσης. Μόνη δικαιολογητική βάση για την πρόβλεψη αυτών είναι η αναμφισβήτητη προσφορότητά τους για την εξάρθρωση των στεγανών και συνωμοτικά συγκροτημένων διεθνικών (transnational) εγκληματικών οργανώσεων μαφιοζικού ή τρομοκρατικού τύπου·

στ) η δικανική πεποίθηση· περαιτέρω, ακόμα και αυτή η υπό τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις επιτευχθείσα γνωστική προσέγγιση του εγκλήματος δεν αρκεί. Δεδομένου ότι, κατά κανόνα, στη διάρκεια της δίκης είναι τουλάχιστον δύο οι εκδοχές περί τελέσεως ή μη ενός εγκλήματος που αντιμάχονται η μία την άλλη, η γνώση της αλήθειας πρέπει να αποκτήσει ένα περαιτέρω χαρακτηριστικό: *ένα δυναμικό πειθούς «πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας»*. Η αλήθεια δεν πρέπει απλώς να διαγιγνώσκεται· πρέπει και να πείθει: *μόνο στην περίπτωση αυτή παράγεται στα όργανα που είναι επιφορτισμένα με την θεσμική αρμοδιότητα του αποφασίζουν δικανικά διαφέρουσα γνώση περί του εγκλήματος, δηλαδή «δικανική πεποίθηση»·*

ζ) το λαϊκό στοιχείο και το πολυμελές της συνθέσεως ορισμένων ποινικών δικαστηρίων· η αλήθεια, εν συνεχεία, υπό την ιδιότητά της να είναι «πειστική», επιτρέπει τη λειτουργία στο πλαίσιο της ποινικής δίκης δύο θεσμών, που διαφορετικά θα αντέβαιναν στον ορθολογικό χαρακτήρα της: αφενός μεν τη συμμετοχή του λαϊκού στοιχείου στο δικαστήριο (ένορκοι), αφετέρου δε το πολυμελές της σύνθεσής του, με συνέπεια το εξαγόμενο της ποινικής δίκης να είναι αποτέλεσμα ψηφοφορίας (άρθρο 371 παρ. 2 και 3 ΚΠΔ) και, τέλος, η *αρχή της επ' ακροατηρίω διεξαγωγής της ποινικής δίκης·* προς την αυτή κατεύθυνση συμβάλλει και η δημόσια (άρθρο 329 παρ. 1 ΚΠΔ) και προφορική (άρθρο 331 ΚΠΔ) διεξαγωγή της ποινικής δίκης στο ακροατήριο. Ο δικονομικός νομοθέτης ανήγαγε τη διεξαγωγή της δίκης εν ακροατηρίω σε πραγματολογική συνιστώσα συγκρότησης του νοήματος κάθε ποινικής έννοιας σε αυτήν.

3) Η ποινική συνδιαλλαγή στην ποινική δίκη. Το τρίτο ποιοτικό γνώρισμα της ποινικής δίκης, έγκειται στο γεγονός ότι αυτή απονέμεται κυριαρχικά από το δικαστήριο, ανεξαρτήτως της βούλησης των εμπλεκόμενων σε αυτήν (δηλαδή του κατηγορουμένου και του τυχόν αστικώς υπευθύνου από την μια πλευρά και του παρισταμένου ως πολιτική αγωγή παθόντος από την άλλη πλευρά). Η αντίληψη δε που φαίνε-

ται να κρατεί ακόμα είναι ότι η ποινική δικαιοσύνη και η ποινική συνδιαλλαγή συνιστούν έννοιες αλληλο-αποκλειόμενες. Η πράξη βέβαια έχει προ πολλού καταλήξει σε υιοθέτηση τελείως διαφορετικών στρατηγικών. Αρκεί κανείς να παρατηρήσει τον τρόπο με τον οποίο διεξάγεται η ποινική δίκη όταν, αμέσως μετά την έναρξη της επ' ακροατηρίω διαδικασίας, οι διάδικοι προσπαθούν (κωδικοποιημένα ή απροκάλυπτα) να γνωστοποιήσουν στο δικαστήριο ότι «τα βρήκανε» μεταξύ τους. Από τούδε και στο εξής ο τρόπος με τον οποίο διεξάγεται η «ποινική δίκη» μετά τη γνωστοποίηση αυτή, και υπό την προϋπόθεση ότι το δικαστήριο την αποδέχεται σιωπηρά, συνιστά επίφαση διαδικασίας. Στις περιπτώσεις αυτές το δικαστήριο δεν χρειάζεται καν να καταρτίσει ελάχισονα πρόταση στον δικανικό του συλλογισμό: η αθωωτική απόφαση είναι δεδομένη. Αλλά και νομοθετικά, η δυνατότητα αποχής από την ποινική δίωξη σε περίπτωση που επήλθε συνδιαλλαγή μεταξύ του ανήλικου δράστη και του θύματός του (άρθρο 45Α ΚΠΔ σε συνδ. με το άρθρο 122 παρ. 1 στοιχεία ε' και ζ' ΠΚ) θεωρείται θεσμός-προπομπός της εισαγωγής και στο δικό μας ποινικο-δικονομικό δίκαιο της δυνατότητας ποινικής συνδιαλλαγής. Κατά τούτο, δέον όπως αλλάξει το ισχύον μοντέλο ποινικής δίκης, ώστε η διεξαγωγή της να μην είναι αναγκαία όταν έχει επιτευχθεί με άλλο τρόπο ο σκοπός της κοινωνικής ειρήνευσης. Είναι αναγκαίο να εμπλουτισθεί η απονομή της ποινικής δικαιοσύνης, ως λειτουργία με περισσότερες δικονομικές δυνατότητες, και να υποκατασταθεί (όχι να αντικατασταθεί) το βραδύ, εργασιοβόρο, γραφειοκρατικό και αναποτελεσματικό ενίοτε μοντέλο της ποινικής δίκης που γνωρίζουμε με ταχείες, ευέλικτες και συναινετικές διαδικασίες προς την κατεύθυνση της κοινωνικής συνεννόησης, συμφιλίωσης και καταλλαγής.

4) Ο επικουρικός χαρακτήρας της ποινικής δίκης. Ως γνωστόν μέχρι σήμερα ισχύει ότι η ποινική δίκη κινείται –πλην ελαχίστων περιπτώσεων όπου ισχύει η αρχή της σκοπιμότητας– υποχρεωτικά, εφόσον δεν τεθεί στο αρχείο η μήνυση, έγκληση, αίτηση κ.λπ. Η ποινική δίκη, ωστόσο, συνιστά αυτή καθ' εαυτή ένα «κακό», αφού, και μόνον η διεξαγωγή της έχει για τον κατηγορούμενο στιγματιστικό χαρακτήρα. Υπό την έννοια αυτή διατυπώνεται η θέση ότι, ενόψει και της συνταγματικά πλέον κατοχυρωμένης αρχής της αναλογικότητας, καθ' ην οι επιβαλλόμενοι περιορισμοί των δικαιωμάτων δεν πρέπει να υπερακοντίζουν την σχέση αναλογίας μεταξύ επιδιωκόμενου σκοπού και επερχόμενης δι' αυτού βλάβης (άρθρο 25 παρ. 1 εδ. γ' Συντ.), είναι καιρός να αναλογισθούμε μήπως ήρθε η ώρα να αντιμετωπίσουμε την ποινική δίκη σε ορισμένες περιπτώσεις ως το *ultimum refugium* της απονομής Ποινικής Δικαιοσύνης [έτσι Ν. Λίβος, ό.π., σελ. 305]. Προς την κατεύθυνση αυτή κινείται το άρθρο 245 παρ. 4 ΚΠΔ, σύμφωνα με το οποίο σε υποθέσεις αρμοδιότητας Μονομελούς Πλημμελειοδικείου ο εισαγγελέας αρχειοθετεί την υπόθεση και μετά την άσκηση της ποινικής δίωξης αν δεν προέκυψαν επαρκείς ενδείξεις ενοχής, το άρθρο 43 παρ. 2 ΚΠΔ, αλλά και ο διαμεσολαβητικός ρόλος του εισαγγελέα ακροάσεων κατά το άρθρο 25 παρ. 4 στοιχ. α' Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ., όπως επίσης η μη εφαρμογή των ποινικών διατάξεων του Ν 2523/1997, όταν επέρχεται διοικητικός συμβιβασμός ή με άλλον τρόπο περαίωση μιας φορολογικής διαφοράς (άρθρο 24 παρ. 2 Ν 2523/1997).

5) Ο προνοιακός χαρακτήρας της ποινικής δίκης. Για πρώτη φορά εισήχθη ένα προνοιακό πρότυπο ποινικής δίκης και στη Χώρα μας με το π.δ. 233/2003 «Προστασία και αρωγή στα θύματα των εγκλημάτων των άρθρων 323, 323Α, 349, 351 και 351Α ΠΚ», το οποίο εκδόθηκε σε εκτέλεση του άρθρου 12 Ν 3064/2002, ενώ ευρύτερη σημασία στο πλαίσιο της ποινικής δίκης απέκτησε το εν λόγω προνοιακό πρότυπο με το Ν 3226/2004 σχετικά με την «Παροχή νομικής βοήθειας σε πολίτες χαμηλού εισοδήματος». Το προνοιακό μοντέλο περιλαμβάνει κατ' εξοχήν την οικονομική ενίσχυση με την οποία ο παθών και ο κατηγορούμενος θα είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν το σημαντικό κόστος των ποινικών διαδικασιών, όπως επίσης την ψυχολογική στήριξη, τη νομική βοήθεια και την αστυνομική προστασία όσων τις έχουν ανάγκη.

6) Ο υπερεθνικός χαρακτήρας της ποινικής δίκης. Το τελευταίο ποιοτικό γνώρισμα της ποινικής δίκης είναι το γεγονός ότι αυτή, όπως άλλωστε και το ποινικό δίκαιο, αλλάζει αργά αλλά σταθερά και αποκτά πλέον έναν υπερεθνικό χαρακτήρα που ασφαλώς δεν είχαν φανταστεί οι συντάκτες τού ΚΠΔ: *η ποινική δίκη έπαψε να αρχίζει και να τελειώνει στον εαυτό της και η ευρωπαϊκή δικαιοταξία αποδεικνύεται ολοένα και εντονότερα σημαντική για τον τρόπο με τον οποίο απονέμεται η ποινική δικαιοσύνη στην Ελλάδα.* Θεμελιώδης προς την κατεύθυνση αυτή είναι η διάταξη του άρθρου 525 παρ. 1 περ. 5 ΚΠΔ, σύμφωνα με την οποία η ποινική δίκη επαναλαμβάνεται σε όφελος του καταδικασθέντος αν με απόφαση του ΕΔΔΑ

διαπιστωθεί παραβίαση δικαιώματος σχετικού με τον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας που τηρήθηκε ή την ουσιαστική διάταξη που εφαρμόσθηκε. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι τα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης δεν έχουν πλέον την δυνατότητα να διαμορφώνουν τις ποινικές διαδικασίες κατά το δοκούν, χωρίς να υφίστανται τον έλεγχο του ΕΔΔΑ και χωρίς να είναι υπόχρεα σε καταβολή αποζημίωσης για παραβίαση των κανόνων ευδικίας που ορίζονται στο άρθρο 6 της ΕΣΔΑ. Στην ίδια συνάφεια πρέπει να αναφερθεί και ο νεοπαγής θεσμός του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, ο οποίος εισήχθη στο ποινικο-δικονομικό δίκαιο της Χώρας μας με το Ν 3251/2004. Ο θεσμός αυτός θεμελιώνεται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων των χωρών μελών της Ε.Ε. και αποτελεί μία μόνο έκφανση της αρχής αυτής. Η εν λόγω αρχή έχει ως συνέπεια να είναι οι αποφάσεις των ελληνικών δικαστικών αρχών άμεσα εκτελεστές σε άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. και αντιστοίχως οι αποφάσεις των εν λόγω κρατών μελών άμεσα εκτελεστές στην Ελλάδα. Το σύνολο των ανωτέρω ποιοτικών γνωρισμάτων αφορούν την ίδια την ποινική δίκη και αποτελούν, ως ήδη ελέχθη, τις πνευματικές βάσεις της ελληνικής ποινικής δικονομίας. Από την πλευρά δε της δικαστικής απόφασης, το ποιοτικό στοιχείο εκείνο στο οποίο αντανακλάται όλη η ποινική δίκη είναι η *αιτιολογία* της (άρθρο 93 παρ. 3 Συντ. και 139 ΚΠΔ). Και συναφώς ελέχθη χαρακτηριστικά ότι *ο μόνος λόγος για τον οποίο η δικαστική λειτουργία δεν είναι κατά το πολίτευμά μας άμεσα υπόλογη στην λαϊκή κυριαρχία, έγκειται ακριβώς στο αιτιολογημένο της κρίσεως στην οποία δι' ελλόγου διαδικασίας καταλήγει* [Ν. Λίβος, ό.π., ΠοινΧρ ΝΕ/306-307].

Τα τελευταία χρόνια, έχουν πληθύνει και ενταθεί οι τροποποιήσεις στον ευρύτερο χώρο της Ποινικής Δικονομίας, διαδεχόμενες η μία την άλλη, με την επίκληση, ως γνωστόν, της ανάγκης για επιτάχυνση της ποινικής δίκης. Στο πλαίσιο αυτό, και υπό το πρόσχημα της ταχύτερης και αποτελεσματικότερης (;) απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, οι πνευματικές βάσεις της ελληνικής ποινικής δικονομίας, όπως αναλύθηκαν ανωτέρω, όχι μόνον δεν τυγχάνουν της απαιτούμενης προσοχής, αλλά θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι διακυβεύονται κιόλας, με πρώτο ορατό αποτέλεσμα των αλληπάλληλων τροποποιήσεων τη στέρση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας από την πρακτική του συνοχή και την λειτουργική του φυσιογνωμία. Εξάλλου, η μέθοδος της «διά πλαγίας οδού» υιοθέτησης εκτεταμένων ειδικών δικονομικών ρυθμίσεων, που η συγκυρία αναδείκνυε κάθε φορά, ανατρέπει τον προσανατολισμό της ποινικής δίκης, εξασθενίζει τη θέση των κατηγορουμένων και προκαλεί αύξουσα σύγχυση στη νομολογία, αλλά και στον κόσμο της νομικής πράξης. Η πολυπόθητη δε επιτάχυνση, ολοένα και χάνει την εκφραστική της οικονομία, δημιουργώντας ρήγματα στη συνοχή και τη συνέχεια της Ποινικής Δικονομίας. Οι αλληπάλληλες αποσπασματικές και χρόνιες πια επεμβάσεις, ενώ έχουν ως δηλωμένο στόχο την επιτάχυνση στην απονομή της Ποινικής Δικαιοσύνης, εν τούτοις άμεσα ή έμμεσα υπακούουν σε συγκυρίες της εποχής και συνδέονται με την παραγωγή πολιτικού έργου για μια δήθεν «άμεση», «δραστική» και «παραδειγματική» αντιμετώπιση επιλεκτικά καθορισμένων εγκλημάτων ή υποθέσεων. 1) Αμφιταλαντεύσεις και «αφαιμάξεις» στον καθορισμό της αρμοδιότητας με έμφαση στην προϊούσα απώθηση του λαϊκού στοιχείου από τη διαδικασία απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, 2) η αλόγιστη σύντμηση της προδικασίας στο πεδίο της παραπομπής με τις αλληπάλληλες προβλέψεις, αφενός μεν για απευθείας παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο σε μια εκτεταμένη σειρά από βαριά κακουργήματα και αφετέρου για την επίσης διευρυνόμενη τάση παραπομπής με αμετάκλητο βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών, με συνέπεια την εκτόπιση της ενδιάμεσης διαδικασίας, 3) φαινόμενα αποσυντονισμού και υπερτροφίας της πολιτικής αγωγής με την υιοθετούμενη (μέσω ειδικών νόμων) δυνατότητα παράστασης φορέων ή οργανισμών που δεν επλήγησαν αυτοί οι ίδιοι από την εγκληματική αδικία και 4) οι ετερόκλητοι τρόποι παραπομπής στο χώρο των ενδίκων μέσων, με την εξεζητημένη εργαλειοποίηση της συνάφειας και την εισαγωγή ειδικών δικονομικών ρυθμίσεων που απαγορεύουν ριζικά την ανασταλτική δύναμη των ενδίκων μέσων, οδηγούν στην ανάπτυξη ενός παράπλευρου πλέγματος δικονομικών ρυθμίσεων, αποτέλεσμα των οποίων είναι η δημιουργία ενός ακατάστατου δικονομικού τοπίου που εκτοπίζει την ομαλή εξέλιξη της ποινικής διαδικασίας, παραγνωρίζοντας ότι η Ποινική Δικονομία αποτελεί Κώδικα διατάξεων που θεμελιώνονται σε σημαντικές αρχές και εναρμονίζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να διασφαλίζουν τη διπλή λειτουργία (προστατευτική και εξασφαλιστική) της ποινικής δίκης με προβάδισμα την προστασία του ατόμου. Οι αλληπάλληλες τροποποιήσεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας αλλά και η δημιουργία χωριστής παραδικονομικής τάξης, η οποία αγνοεί τις ιστορικές και ιδεολογικές κα-

ταβολές των αρχών του δικονομικού δικαίου, αναιρούν την εσωτερική ισορροπία ενός συστήματος που επιδιώκει διά μέσου των θεσμών και ενεργημάτων που ορίζει, να διασφαλίσει την ισορροπία ανάμεσα στην ελευθερία και την ασφάλεια, με κατοχύρωση του πρωτείου του σεβασμού της αξίας του ανθρώπου. Η θέση κανόνων κατ' απόκλιση των αξιωμάτων της δικαιοκρατικής ποινικής δίκης προσβάλλει εντέλει την αξιοπιστία και τελικά την αποτελεσματικότητα του συστήματος απονομής της Ποινικής Δικαιοσύνης [Α. Παπαδαμάκης, Όψεις αποδόμησης της Ποινικής Δικονομίας και τάσεις καθιέρωσης παράπλευρης δικονομίας, Εισήγηση στο 5ο Συνέδριο της Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων με θέμα: «Ειδικές (παρα)δικονομικές ρυθμίσεις: Εκσυγχρονισμός ή αποσάθρωση της ποινικής διαδικασίας;»].

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω επισημάνσεων, και ιδίως ενόψει της συνεχούς αναδιαμόρφωσης και του αδιάκοπου εμπλουτισμού του σχετικού κανονιστικού πλαισίου, κρίθηκε σκόπιμη και αναγκαία η εκπόνηση ενός πρωτότυπου έργου, συνοδευτικού εκείνου της συστηματικής επεξεργασίας και ερμηνείας του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, όπου απεικονίζεται διαγραμματικά το σύνολο σχεδόν της ύλης της Ποινικής Δικονομίας, με συστηματοποιημένη και συνοπτική παρουσίαση των επιμέρους κεφαλαίων του οικείου Κώδικα, απευθυνόμενο στον μελετητή και εφαρμοστή της Ποινικής Δικονομίας, αλλά και στο νομικό που αναζητά σύντομη, συνοπτική, επικαιροποιημένη και έγκυρη πληροφόρηση-παρουσίαση της εκτενούς ποινικής δικονομικής ύλης. Προς την κατεύθυνση αυτή αποτυπώνονται διαγραμματικά οι ρυθμίσεις του ΚΠΔ για τα ποινικά δικαστήρια, τον αποκλεισμό, την εξαίρεση και την αποχή των δικαστικών προσώπων, την προκαταρκτική εξέταση, την ποινική δίωξη, την πολιτική αγωγή, τα δικαιώματα των διαδίκων, την αρμοδιότητα, τις δικονομικές ακυρότητες, την αστυνομική προανάκριση, την περάτωση της προανάκρισης, την περάτωση της κυρίας ανάκρισης, τις ανακριτικές πράξεις, τα μέτρα δικονομικού καταναγκασμού (Βίαρη προσαγωγή – Σύλληψη – Περιοριστικοί όροι – Προσωρινή κράτηση), τα είδη των βουλευμάτων, την προπαρασκευαστική διαδικασία, την εκδίκαση της υπόθεσης στο ακροατήριο, τις ενστάσεις και τους ισχυρισμούς στην ποινική δίκη, την αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας (άρθρο 341 ΚΠΔ), την αποδεικτική διαδικασία (Εξέταση των μαρτύρων – Απολογία του κατηγορουμένου), την δικαστική απόφαση, τη μεταβολή της κατηγορίας, τη διαδικασία ενώπιον του ΜΟΔ, το αυτόφωρο έγκλημα, την αυτόφωρη διαδικασία στα πταίσματα και στα πλημμελήματα, τα δι' εκθέσεως βεβαιούμενα εγκλήματα, την διαδικασία κατ' απόντων και φυγοδίκων, την αίτηση ακύρωσης της απόφασης (άρθρο 430 ΚΠΔ), τα ένδικα μέσα εν γένει, τα αποτελέσματα των ενδίκων μέσων, τα ένδικα μέσα κατά των βουλευμάτων και κατά των αποφάσεων, την επανάληψη της διαδικασίας, την αποκατάσταση, την αποζημίωση εκείνων που άδικα καταδικάσθηκαν ή κρατήθηκαν προσωρινά, την εκτέλεση, τον σχηματισμό συνολικής ποινής επί συρροής καταδικαστικών αποφάσεων, το ποινικό μητρώο και, τέλος, τα έξοδα της ποινικής διαδικασίας. Μόλις χρειάζεται να σημειωθεί ότι το παρόν έργο, ως εκ της φύσεως αυτού, δεν μπορεί να ικανοποιήσει αξιώσεις εμβάθυνσης, αλλ' αποτελώντας συνοδευτικό της Ερμηνείας του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας εγχειρίδιο, άμεσα αναφερόμενο και άμεσα συνδεδεμένο με τις διατάξεις αυτού και την ερμηνευτική τους προσέγγιση, φιλοδοξεί, διά μέσου μιας επίπονης προσπάθειας τιθάσευσης μιας ύλης ιδιαίτερα εκτενούς, δογματικά δυσχερούς, θεωρητικά ελκυστικής και πρακτικά σημαντικής, να υλοποιήσει δύο επιμέρους στόχους: 1ον) την διαγραμματική απεικόνιση των ποινικών δικονομικών ρυθμίσεων και εν τέλει της ποινικής διαδικασίας προς την κατεύθυνση της καλύτερης εντύπωσης αυτής και 2ον) την επιβοήθηση του έργου των εφαρμοστών του δικαίου, αποτελώντας ένα εύχρηστο και ευέλικτο βοήθημα στα ζητήματα πρακτικής εφαρμογής των θεσμών της ποινικής δίκης, στο πλαίσιο της δικαστηριακής καθημερινότητας.

Θα ήθελα από την θέση αυτή να ευχαριστήσω από καρδιάς τους εκδότες *Χάρη* και *Λίλα Καρατζά*, που ανενδοίαστα στήριξαν τούτη την ιδέα και ανέλαβαν το εκδοτικό της βάρος, την κυρία *Βούλα Παπαδογάμβρου*, Προϊσταμένη του Επιστημονικού Τμήματος της Νομικής Βιβλιοθήκης, για την πολύτιμη συνεργασία της, αλλά και την κυρία *Ρούσσα Πετράτου* για την υποδειγματική και ιδιαίτερα φροντισμένη επιμέλεια των διαγραμμάτων και εν γένει του παρόντος έργου. Παρατηρήσεις, υποδείξεις και προτάσεις για μελλοντικές βελτιώσεις είναι ευπρόσδεκτες.

Αθήνα, Απρίλιος 2010

Πόπη Η. Παπανδρέου
Αντεισαγγελέας Πρωτοδικών
ΜΔ Ποινικών Επιστημών, υπ. ΔΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Δ΄ ΕΚΔΟΣΗΣ.....	V
ΠΡΟΛΟΓΟΣ Γ΄ ΕΚΔΟΣΗΣ.....	VII
ΠΡΟΛΟΓΟΣ Β΄ ΕΚΔΟΣΗΣ	IX
ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ Α΄ ΕΚΔΟΣΗΣ.....	I

ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Ποινικά Δικαστήρια και Δικαστικά Πρόσωπα

[1] Τα ποινικά δικαστήρια [άρθρα 1-13 ΚΠΔ].....	1
[2] Αποκλεισμός - Εξαίρεση - Αποχή δικαστικών προσώπων [άρθρα 14, 15, 23-26 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α΄	3
[3] Αποκλεισμός - Εξαίρεση - Αποχή δικαστικών προσώπων [άρθρα 16-22 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β΄	5

Ποινική δίωξη

[4] Η προκαταρκτική εξέταση [άρθρα 31, 43, 47 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α΄	7
[5] Η προκαταρκτική εξέταση [άρθρα 31 παρ. 2, 99Α, 233, 236Α, 238Α, 238Β ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β΄	9
[6] Η ποινική δίωξη [Βασικές αρχές] – ΜΕΡΟΣ Α΄	11
[7] Η ποινική δίωξη [άρθρα 43, 47, 48, 244, 246 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β΄	13
[8] Η ποινική δίωξη [άρθρα 43, 47 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Γ΄	15
[9] Η έγκληση [άρθρα 46-53 ΚΠΔ, 117 επ. ΠΚ].....	17
[10] Τα κατ' έγκληση διωκόμενα εγκλήματα στον ΠΚ.....	19

Προδικαστικά ζητήματα

[11] Προδικαστικά ζητήματα [άρθρα 59-62 ΚΠΔ]	21
--	----

Πολιτική αγωγή

[12] Η πολιτική αγωγή στην Ποινική Δίκη [άρθρα 63, 64, 65, 66, 67, 70, 82 παρ. 2 ΚΠΔ, 914 επ. ΑΚ] - ΜΕΡΟΣ Α΄	23
[13] Η πολιτική αγωγή στην Ποινική Δίκη [άρθρα 63, 64, 68, 82-84 ΚΠΔ, 261, 270, 914, 932, 937 ΑΚ] – ΜΕΡΟΣ Β΄	25
[14] Η πολιτική αγωγή στην Ποινική Δίκη [άρθρα 63, 68, 69, 83-88, 171 παρ. 2 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Γ΄	27

Διάδικοι στην ποινική δίκη

[15] Τα δικαιώματα των διαδίκων [άρθρα 16, 96-108, 233, 236Α, 273, 274, 333, 340, 366, 369, 307, 308, 358, 480 ΚΠΔ]	29
---	----

Αρμοδιότητα

[16] Η Αρμοδιότητα [άρθρα 109-121 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α΄	31
[17] Η Αρμοδιότητα [άρθρα 109-115 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β΄	33
[18] Η Αρμοδιότητα [άρθρα 122-127 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Γ΄	35
[19] Η Αρμοδιότητα [άρθρα 128-131 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Δ΄	37
[20] Η Αρμοδιότητα [άρθρα 136-137 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Ε΄	39

Διαδικαστικές πράξεις

[21] Οι δικονομικές ακυρότητες [άρθρα 170-176 ΚΠΔ].....	41
[22] Οι Αποδείξεις: Έννοια - Διακρίσεις - Βασικές αρχές [άρθρα 177-179 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α΄	43

[23] Οι αποδεικτικές απαγορεύσεις [άρθρα 177 ΚΠΔ, 9, 9Α, 19 Συντ., 65 Ν 4356/2015] – ΜΕΡΟΣ Β΄	45
[24] Τα κυριότερα αποδεικτικά μέσα [άρθρα 180-239 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Γ΄	47

ΠΡΟΔΙΚΑΣΙΑ

Ανάκριση

[25] Η αστυνομική προανάκριση [άρθρα 33, 34, 105, 243 παρ. 2, 239, 251 ΚΠΔ]	49
[26] Η περάτωση της προανάκρισης [άρθρο 245 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α΄	51
[27] Η περάτωση της προανάκρισης [άρθρα 111 αριθμ. 6, 245 παρ. 2 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β΄	53
[28] Η κυρία ανάκριση [άρθρα 246-251 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α΄	55
[29] Η κυρία ανάκριση [άρθρα 29 ΚΠΔ, Ν 3213/2003, Ν 4139/2013, Ν 1608/1950, Ν 4022/2011, 127 επ. ΠΚ] – ΜΕΡΟΣ Β΄	57

Ανακριτικές πράξεις

[30] Οι ανακριτικές πράξεις [άρθρα 239, 251-304, 180-238, 253Α, 253Β ΚΠΔ]	59
[31] Οι έρευνες [άρθρα 253, 254-259 ΚΠΔ]	61
[32] Μέτρα δικονομικού καταναγκασμού [άρθρα 202, 229, 231, 272, 340, 346, 353, 375 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α΄	63
[33] Μέτρα δικονομικού καταναγκασμού [άρθρα 6 Συντ., 270, 272, 275, 276, 279, 282, 315, 337, 338, 445 ΚΠΔ, 1 Ν 3251/2004] – ΜΕΡΟΣ Β΄	65
[34] Μέτρα δικονομικού καταναγκασμού [άρθρα 282, 283, 296, 298, 299 ΚΠΔ, 2 περ. Β΄ Ν 2475/1920] – ΜΕΡΟΣ Γ΄	67
[35] Μέτρα δικονομικού καταναγκασμού [άρθρα 282, 283Α ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Δ΄	69
[36] Μέτρα δικονομικού καταναγκασμού [άρθρα 282, 283, 284, 287 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Ε΄	71
[37] Μέτρα δικονομικού καταναγκασμού [άρθρα 282, 283, 276 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ ΣΤ΄	73
[38] Μέτρα δικονομικού καταναγκασμού [άρθρο 285 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Ζ΄	75
[39] Μέτρα δικονομικού καταναγκασμού [άρθρα 286, 291 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Η΄	77
[40] Μέτρα δικονομικού καταναγκασμού [άρθρα 29, 286 παρ. 2, 308 παρ. 1 εδάφιο τελευταίο, 4, 312, 319 παρ. 2 ΚΠΔ, 1 Ν 1608/1950, 7 Ν 2928/2001, 187-187Α ΠΚ, 5 παρ. 1 Ν 3213/2003] – ΜΕΡΟΣ Θ΄	79

Διαδικασία στα Δικαστικά Συμβούλια

[41] Τα είδη των βουλευμάτων [άρθρα 305-307, 309-313, 315 ΚΠΔ]	81
[42] Διαδικασία στα Δικαστικά Συμβούλια [άρθρα 306, 309 παρ. 1α΄, 2 ΚΠΔ]	83
[43] Η περάτωση της κυρίας ανάκρισης για κακούργημα [άρθρα 308 παρ. 4, 270, 308 παρ. 1, 309 παρ. 1, 310 παρ. 1, 311, 313 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α΄	85
[44] Η περάτωση της κυρίας ανάκρισης για κακούργημα [άρθρα 1 Ν 1608/1950, 308 παρ. 1 εδάφια Β΄ και Γ΄ ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β΄	87
[45] Η περάτωση της κυρίας ανάκρισης για κακούργημα [άρθρα 308Α ΚΠΔ, Ν 1419/1984, Ν 2168/1993, Ν 2523/1997, Ν 2960/2001, Ν 3386/2005, Ν 4139/2013] – ΜΕΡΟΣ Γ΄	89
[46] Η περάτωση της κυρίας ανάκρισης για πλημμέλημα [άρθρα 246 παρ. 3β΄, 282, 308 παρ. 1, παρ. 3, 245 παρ. 2, 111 αριθμ. 6 ΚΠΔ, 43 παρ. 2 περ. γ΄ Ν 4139/2013] – ΜΕΡΟΣ Δ΄	91
[47] Η έμπρακτη μετάνοια - Η ποινική συνδιαλλαγή [άρθρα 308Β ΚΠΔ, 384, 406Α ΠΚ]	93

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΟ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ

Προπαρασκευαστική διαδικασία

[48] Η προπαρασκευαστική διαδικασία [άρθρα 320, 321, 326-328 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α΄	95
[49] Η προπαρασκευαστική διαδικασία [άρθρα 166 επ., 155 επ., 273, 320 παρ. 2-3, 323, 325 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β΄	97

[50] Η προπαρασκευαστική διαδικασία [άρθρα 322, 324 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Γ'	99
---	----

Κύρια διαδικασία

[51] Η εκδίκαση της υπόθεσης στο ακροατήριο [άρθρα 333-338, 339, 340, 349, 350-369, 371, 373 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α'	101
[52] Η εκδίκαση της υπόθεσης στο ακροατήριο [άρθρα 339, 340, 344, 346-348, 429, 432, 501 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β'	103
[53] Η εκδίκαση της υπόθεσης στο ακροατήριο [άρθρο 349 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Γ'	105
[54] Ενστάσεις και ισχυρισμοί στην ποινική δίκη.....	107
[55] Η αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας επί πλημμελημάτων [άρθρο 341 ΚΠΔ]	109
[56] Οι ενδείξεις ως αποδεικτικό μέσο [άρθρο 178 περ. α' ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α'	111
[57] Οι ενδείξεις ως αποδεικτικό μέσο [άρθρο 178 περ. α' ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β'	113
[58] Η εξέταση των μαρτύρων [άρθρα 326-328, 209-232, 350-362 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α'	115
[59] Η εξέταση των μαρτύρων [άρθρα 326-328, 209-232, 350-362 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β'	119
[60] Η προστασία των μαρτύρων [άρθρα 5 παρ. 5 Ν 2713/1999, 9 Ν 2928/2001, 8 Ν 3727/2008, 4 παρ. 2 Ν 4049/2012].....	121
[61] Τα έγγραφα [άρθρα 364-365 ΚΠΔ].....	123
[62] Η απολογία του κατηγορουμένου [άρθρα 245 παρ. 1, 270-272, 366-368 ΚΠΔ]	125
[63] Η δικαστική απόφαση [άρθρα 370, 371 παρ. 3 ΚΠΔ]	127
[64] Η μεταβολή της κατηγορίας - Περιπτώσιολογία.....	129

Ειδικό κανόνες διαδικασίας

[65] Η διαδικασία ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου [άρθρα 377-408 ΚΠΔ]	139
--	-----

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Συνοπτική διαδικασία

[66] Το αυτόφωρο έγκλημα [άρθρο 242 ΚΠΔ].....	143
[67] Η αυτόφωρη διαδικασία στα πταίσματα [άρθρα 409-413 ΚΠΔ]	145
[68] Η αυτόφωρη διαδικασία στα πλημμελήματα [άρθρα 417-426 ΚΠΔ].....	147
[69] Τα δι' εκθέσεως βεβαιούμενα εγκλήματα [άρθρα 414-416, 427 ΚΠΔ]	149

Διαδικασία κατ' απόντων και φυγοδίκων

[70] Η διαδικασία κατ' απόντων και φυγοδίκων [άρθρα 429, 432-434 ΚΠΔ]	151
[71] Η αίτηση ακύρωσης της απόφασης [άρθρα 430-431 ΚΠΔ].....	153
[72] Η αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας επί κακουργημάτων [άρθρο 435 ΚΠΔ].....	155
[73] Η δικαστική συνδρομή [άρθρα 436-456 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α'	157
[74] Η δικαστική συνδρομή [άρθρα 436-456 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β'	159
[75] Η δικαστική συνδρομή [άρθρα 457-461 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Γ'	161

ΕΝΔΙΚΑ ΜΕΣΑ

Γενικοί ορισμοί

[76] Τα ένδικα μέσα - Γενικοί ορισμοί [άρθρα 462-476, 484, 509, 510 ΚΠΔ].....	163
[77] Τα αποτελέσματα των ενδίκων μέσων [άρθρα 474 παρ. 2, 502 παρ. 2, 470 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α'	165

[78] Τα αποτελέσματα των ενδίκων μέσων [άρθρα 471, 497, 507 παρ. 1, 4 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β΄	167
[79] Τα αποτελέσματα των ενδίκων μέσων [άρθρα 497, 472 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Γ΄	169
[80] Τα αποτελέσματα των ενδίκων μέσων [άρθρο 469 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Δ΄	171

Ένδικα μέσα κατά των βουλευμάτων

[81] Τα ένδικα μέσα κατά των βουλευμάτων [άρθρα 473 παρ. 1, 477-485 ΚΠΔ]	173
--	-----

Ένδικα μέσα κατά των αποφάσεων

[82] Τα ένδικα μέσα κατά των αποφάσεων [άρθρα 473, 486-524, 435 παρ. 2 ΚΠΔ]	175
---	-----

ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

[83] Η επανάληψη της διαδικασίας [άρθρα 525-530 ΚΠΔ]	177
[84] Η αποκατάσταση [άρθρα 59-66 ΠΚ, 531-532 ΚΠΔ]	179
[85] Αποζημίωση εκείνων που κρατήθηκαν και μετέπειτα αθωώθηκαν [άρθρα 533-545, 525Α ΚΠΔ]	181

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

[86] Η εκτέλεση - Βασικές αρχές [άρθρα 546-572 ΚΠΔ]	183
[87] Αποφάσεις εκτελεστές [άρθρα 546-554 ΚΠΔ]	185
[88] Ο σχηματισμός συνολικής ποινής επί συρροής καταδικαστικών αποφάσεων [άρθρα 94, 96, 97 ΠΚ, 551 ΚΠΔ]	187
[89] Αναβολή και διακοπή της εκτέλεσης της ποινής [άρθρα 555-557, 559 ΚΠΔ]	189
[90] Αμφιβολίες και αντιρρήσεις σχετικά με την εκτέλεση [άρθρα 564, 566 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α΄	191
[91] Αμφιβολίες και αντιρρήσεις σχετικά με την εκτέλεση [άρθρα 565, 566 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β΄	193

ΠΟΙΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ

[92] Το ποινικό μητρώο [άρθρα 573-580 ΚΠΔ]	195
--	-----

ΕΞΟΔΑ ΤΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

[93] Έξοδα της ποινικής διαδικασίας [άρθρα 581-589 ΚΠΔ]	197
---	-----

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

[94] Ειδικές δικονομικές διατάξεις στην εκδίκαση πράξεων διαφθοράς πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων, υποθέσεων μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος και μείζονος δημοσίου συμφέροντος [άρθρα 1, 2 παρ. 1, 3, 3Α, 4, 5 και 6 Ν 4022/2011] – ΜΕΡΟΣ Α΄	199
[95] Ειδικές δικονομικές διατάξεις στην εκδίκαση πράξεων διαφθοράς πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων, υποθέσεων μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος και μείζονος δημοσίου συμφέροντος [άρθρα 1, 2 παρ. 2, 3, 3Α, 4, 5 και 6 Ν 4022/2011] – ΜΕΡΟΣ Β΄	201
[96] Ειδικές δικονομικές διατάξεις στην εκδίκαση πράξεων διαφθοράς πολιτικών και κρατικών αξιωματούχων, υποθέσεων μεγάλου κοινωνικού ενδιαφέροντος και μείζονος δημοσίου συμφέροντος [άρθρα 3, 4 και 5 Ν 4022/2011] – ΜΕΡΟΣ Γ΄	203

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	207
-----------------------------	-----

[23] Οι αποδεικτικές απαγορεύσεις

[άρθρα 177 ΚΠΔ, 9, 9Α, 19 Συντ., 65 Ν 4356/2015] – ΜΕΡΟΣ Β΄

Αρχή της ηθικής απόδειξης *stricto sensu* ή της ελεύθερης εκτίμησης των αποδεικτικών μέσων

Οι δικαστές είναι ελεύθεροι να διαμορφώνουν την πεποίθησή τους εκτιμώντας και αξιολογώντας τις προσαγόμενες αποδείξεις, χωρίς να δεσμεύονται από νομικούς κανόνες, αλλήλ **σύμφωνα με την επιταγή της συνείδησής τους**, προβαίνοντας την αξιολόγηση των αποδεικτικών μέσων, σταθμίζοντας με αντικειμενικότητα τη σημασία τους, ώστε το αποδεικτικό τους συμπέρασμα να αποτελεί **σύνθεση όλων των** προσαχθέντων κατά την αποδεικτική διαδικασία **αποδεικτικών μέσων (υποχρέωση αιτιολόγησης των αποφάσεων, βουλημάτων και κάθε είδους διατάξεων των ανακριτών και εισαγγελέων)**

[177 παρ. 1 ΚΠΔ]

Αποδεικτικές απαγορεύσεις

Νομικοί κανόνες που περιορίζουν την απόδειξη των πραγματικών περιστατικών

Απαγόρευση απόκτησης
ενός αποδεικτικού μέσου

Απαγόρευση αξιοποίησης
ενός αποδεικτικού μέσου

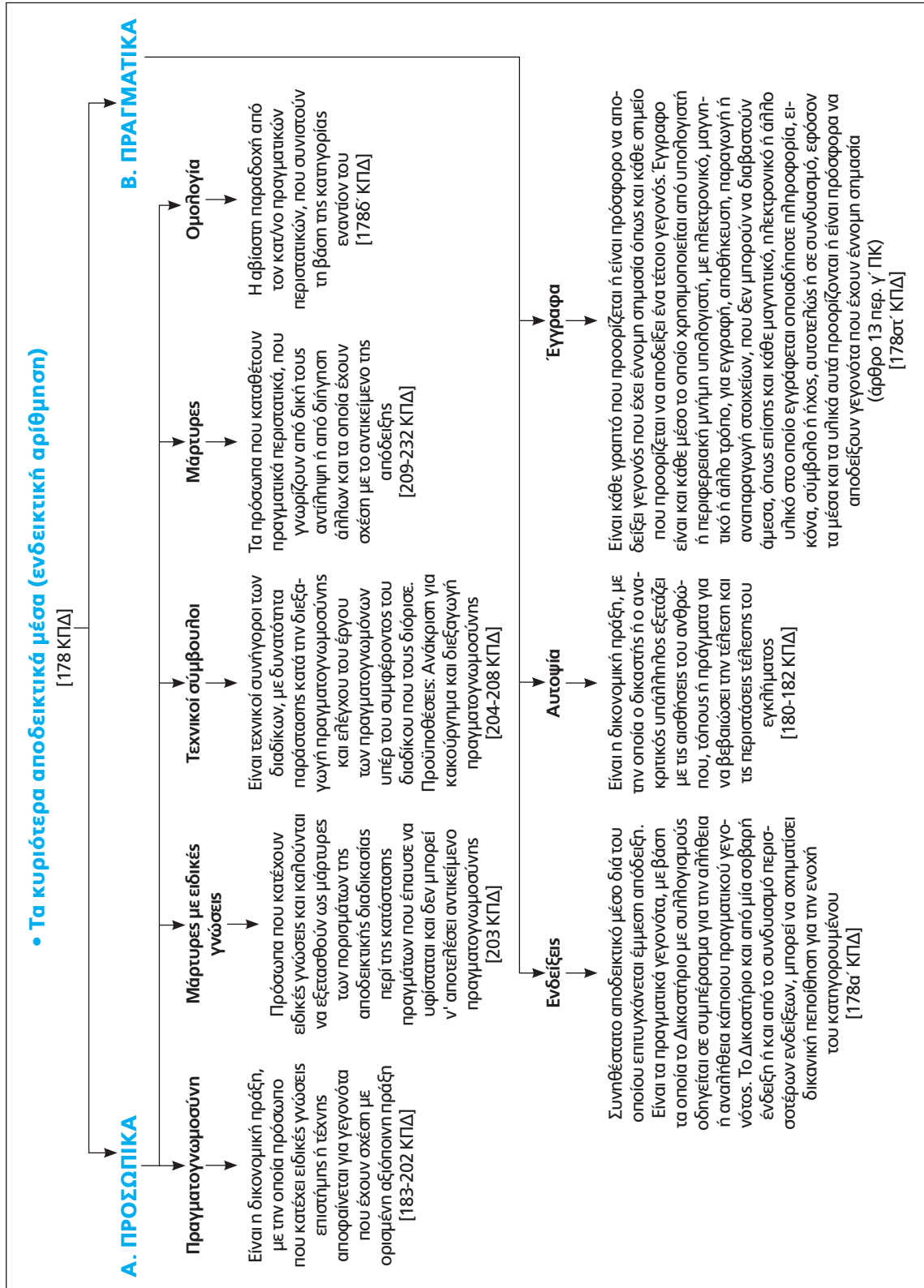
- Αποδεικτικά μέσα που έχουν αποκτηθεί με αξιόποινες πράξεις ή μέσω αυτών, δεν λαμβάνονται υπόψη στην ποινική διαδικασία [177 παρ. 2 ΚΠΔ]
- Απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση των άρθρων 9, 9Α και 19 Συντ. [19 παρ. 3 Συντ.]

Εξαιρέσεις

1. Περιπτώσεις στις οποίες δεν επιτρέπεται, είτε ρητά είτε ως απόρροια αντίστοιχων νομοθετικών (ιδίως δε συνταγματικών) διατάξεων απόκτηση του αποδεικτικού μέσου, αλλήλ δεν ορίζεται παράλληλα και απαγόρευση αξιοποίησης αυτού → **Αρχή της «στάθμισης» (κρατούσα άποψη)** → Η δυνατότητα αξιοποίησης ενός παρανόμως αποκτηθέντος αποδεικτικού μέσου αφήνεται στον Δικαστή, ο οποίος καλείται να σταθμίζει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση ανάμεσα στην αξία της αποτελεσματικής λειτουργίας της ποινικής δικαιοσύνης, της οποίας θεμελιώδης αρχή είναι η αναζήτηση της ουσιαστικής αλήθειας, και στο έννομο αγαθό που προσβλήθηκε
2. Η αποδεικτική απαγόρευση δεν ισχύει, εφόσον το αποδεικτικό μέσο συνιστά ταυτόχρονα και το μέσο που χρησιμοποίησε ο δράστης για την τέλεση ορισμένης αξιόποινης πράξης (π.χ. η επιστολή ή μαγνητοταινία στην οποία έχουν καταγραφεί οι απειλές του εκβιαστή)
3. Η αποδεικτική απαγόρευση δεν ισχύει, εφόσον το αποδεικτικό μέσο είναι νόμιμο καθεαυτό, αλλήλ προέρχεται από ένα άλλο παράνομο αποδεικτικό μέσο, εφόσον το νόμιμο αποδεικτικό μέσο δεν εξαρτάται από το παράνομο ενόψει του άρθρου 175 ΚΠΔ περί ακυρότητας των εξαρτώμενων μεταγενέστερων πράξεων
4. Η αποδεικτική απαγόρευση δεν ισχύει, εφόσον το αποδεικτικό μέσο αποδεικνύει την αθωότητα ενός προσώπου που κατηγορείται αδικώς, διότι η ενδεχόμενη καταδίκη ενός αθώου κατηγορουμένου θα προσέβαλε βαρύτερα την έννομη τάξη από την παραβίαση της διάταξης με την οποία κατοχυρώνεται η απαγόρευση. Κατά τη νηλιχ του Αρείου Πάγου, για την αποδοχή της εξαίρεσης αυτής θα πρέπει το αποδεικτικό μέσο υπέρ της αθωότητας να αποτελεί το «μοναδικό» αποδεικτικό μέσο. Ωστόσο, με την ΑΠ 1351/1997 έγινε δεκτό ότι δεν απαγορεύεται η από το δικαστήριο λήψη υπόψη επικαλούμενου τέτοιου παράνομου αποδεικτικού μέσου που **αποβλέπει ή συντείνει ή υποβοηθεί ή άγει στην αθώωση του κατηγορουμένου από οποιαδήποτε αξιόποινη πράξη**. Θα ληφθεί υπόψη από το δικαστήριο και θα συνεκτιμηθεί με τα λοιπά αποδεικτικά μέσα

5. Χρήση αποδεικτικού μέσου σε οικονομικά εγκλήματα → Στις περιπτώσεις πράξεων κακουρηγηματικού χαρακτήρα, που υπάγονται στην αρμοδιότητα του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος ή του Εισαγγελέα Εγκλημάτων Διαφθοράς, δεν εφαρμόζεται η παρ. 2 του άρθρου 177 του ΚΠΔ, εφόσον το αποδεικτικό μέσο αφορά πληροφορίες ή στοιχεία, στα οποία οι ανωτέρω Εισαγγελείς έχουν δικαίωμα πρόσβασης κατά τις διατάξεις του άρθρου 17Α παρ. 8 εδ. α' του Ν 2523/1997 και του άρθρου 2 παρ. 5 εδ. α' του Ν 4022/2011. Η χρήση του παραπάνω αποδεικτικού μέσου κατά την παραπομπή και τη δίκη γίνεται δεκτή, εφόσον κριθεί αιτιολογημένα ότι: **α)** η βλάβη που προκαλείται με την κτήση του είναι σημαντικά κατώτερη κατά το είδος, τη σπουδαιότητα και την έκταση από τη βλάβη ή τον κίνδυνο που προκάλεσε η ερευνώμενη πράξη, **β)** η απόδειξη της αλήθειας θα ήταν διαφορετικά αδύνατη και **γ)** η πράξη με την οποία το αποδεικτικό μέσο αποκτήθηκε δεν προσβάλλει την ανθρώπινη αξία [65 Ν 4356/2015]

[24] Τα κυριότερα αποδεικτικά μέσα [άρθρα 180-239 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Γ'

A series of 20 horizontal lines for writing, starting from the line with the pen icon and extending down the page.

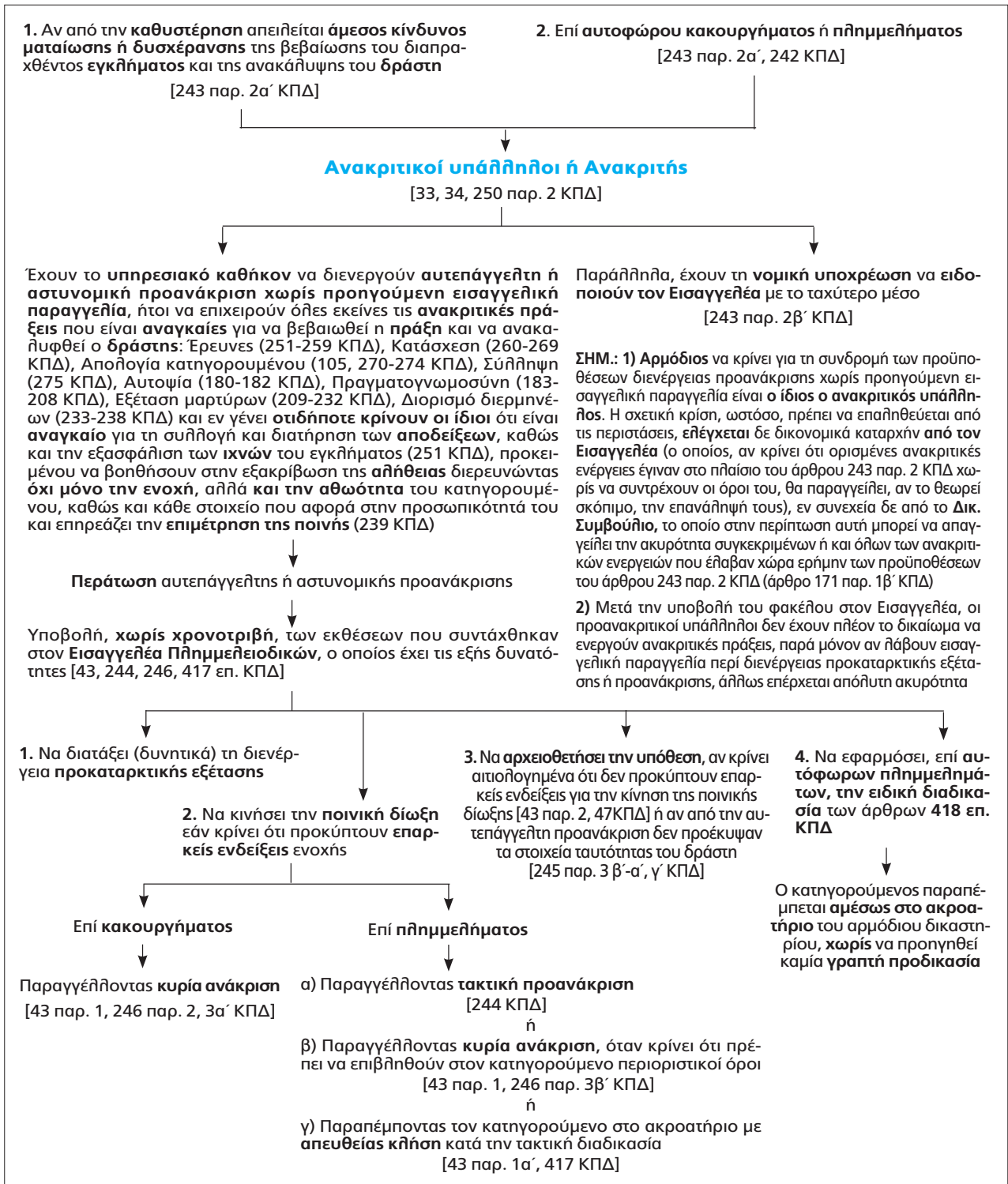

ΠΡΟΔΙΚΑΣΙΑ

Ανάκριση

[25] Η αστυνομική προανάκριση

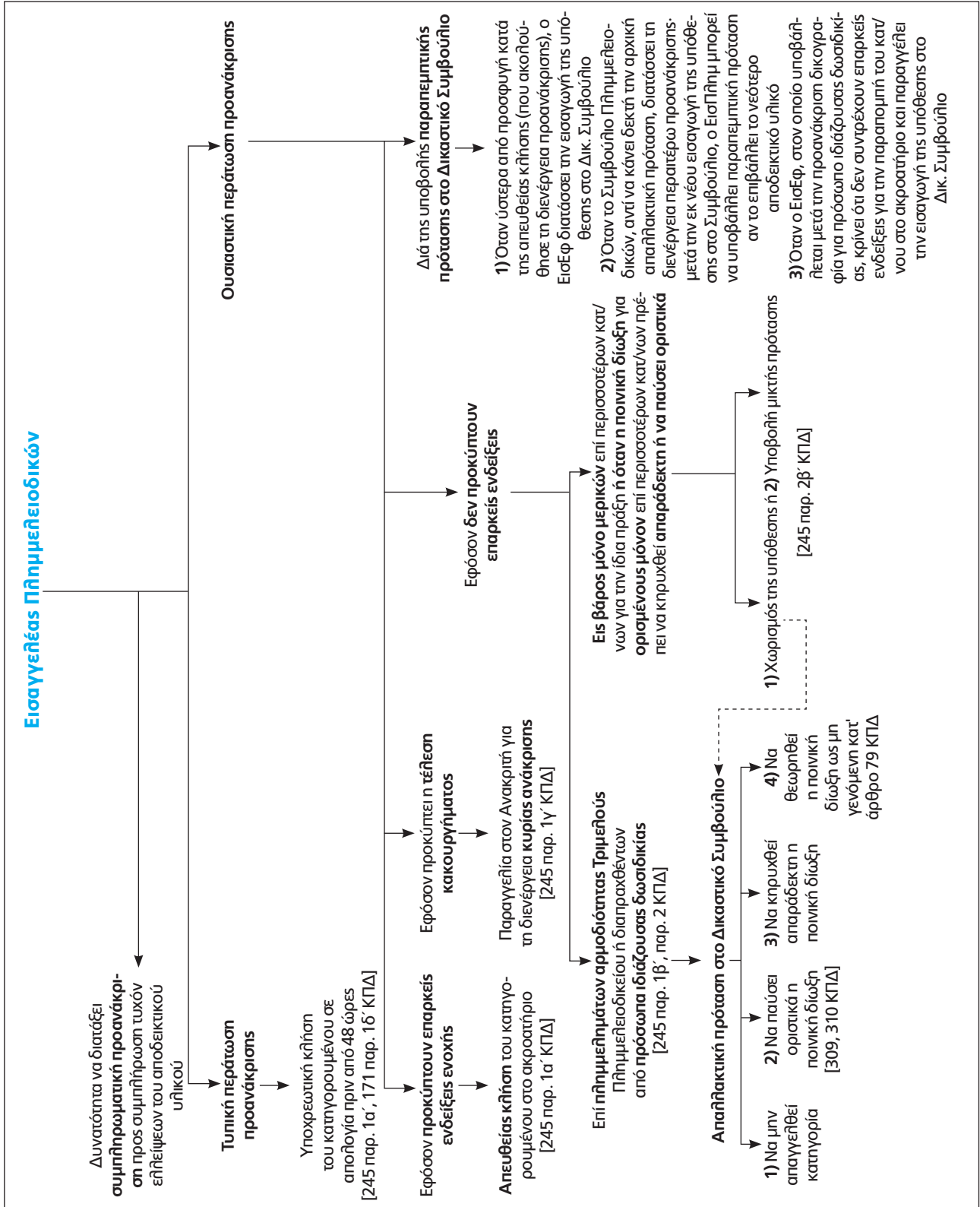
[άρθρα 33, 34, 105, 243 παρ. 2, 239, 251 ΚΠΔ]

A series of 20 horizontal lines for handwriting practice, extending across the width of the page. The lines are evenly spaced and parallel to each other.

[26] Η περάτωση της προανάκρισης [άρθρο 245 ΚΠΔ] - ΜΕΡΟΣ Α'

A series of horizontal lines for writing, starting from the top line and extending down the page.

[27] Η περάτωση της προανάκρισης

[άρθρα 111 αριθμ. 6, 245 παρ. 2 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Β΄

Πρόσωπα ιδιάζουσας δωσιδικίας αρμοδιότητας Τριμελούς Εφετείου

Δικαστές πολιτικής, ποινικής και διοικητικής δικαιοσύνης, Εισαγγελείς (και Πάρεδροι), Ειρηνοδίκες, Ειδικοί πταισματοδίκες, Μέλη του ΣτΕ, Πάρεδροι, Εισηγητές και Δόκιμοι Εισηγητές του ΣτΕ, Μέλη του Ε.Σ., Πάρεδροι, Εισηγητές και Δόκιμοι Εισηγητές του Ε.Σ., Γενικός Επίτροπος, Επίτροποι και Αντεπίτροποι του Ε.Σ., Γενικός Επίτροπος, Επίτροποι και Αντεπίτροποι Επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, Δικηγόροι, Μέλη Ν.Σ.Κ.

[111 παρ. 6 ΚΠΔ]

Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών

Αν φρονεί ότι **δεν υπάρχουν** επαρκείς ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορουμένου

Απαλλοτρίωση πρόταση στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών, χωρίς ανάμιξη του Εισαγγελέα Εφετών

Αν φρονεί ότι πρέπει να **παύσει οριστικά ή να κηρυχθεί απαράδεκτη ή να κριθεί ως μη γενομένη η ποινική δίωξη**

Απαλλοτρίωση πρόταση στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών, χωρίς ανάμιξη του Εισαγγελέα Εφετών

Αν φρονεί ότι **υπάρχουν επαρκείς** ενδείξεις για την παραπομπή του κατηγορουμένου

Ασκήν την **ποινική δίωξη** παραγγέλλοντας προανάκριση, μετά το πέρας της οποίας

Υποβάλλει την δικογραφία στον Εισαγγελέα Εφετών

Αν ο Εισαγγελέας Εφετών **συμφωνεί**

Απευθείας κλήση του κατηγορουμένου στο **Τριμελές Εφετείο Πλημμελημάτων** διά της επίδοσης κλητηρίου θεσπίσματος σε αυτόν

Ο κατηγορούμενος έχει **δικαίωμα προσφυγής** κατά του κλητηρίου θεσπίσματος [322 παρ. 3 ΚΠΔ]

Αν ο Εισαγγελέας Εφετών **διαφωνεί**

Παραγγελία στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών να **εισαγάγει την υπόθεση** στο **Συμβούλιο Πλημμελειοδικών** [245 παρ. 2γ΄ ΚΠΔ]

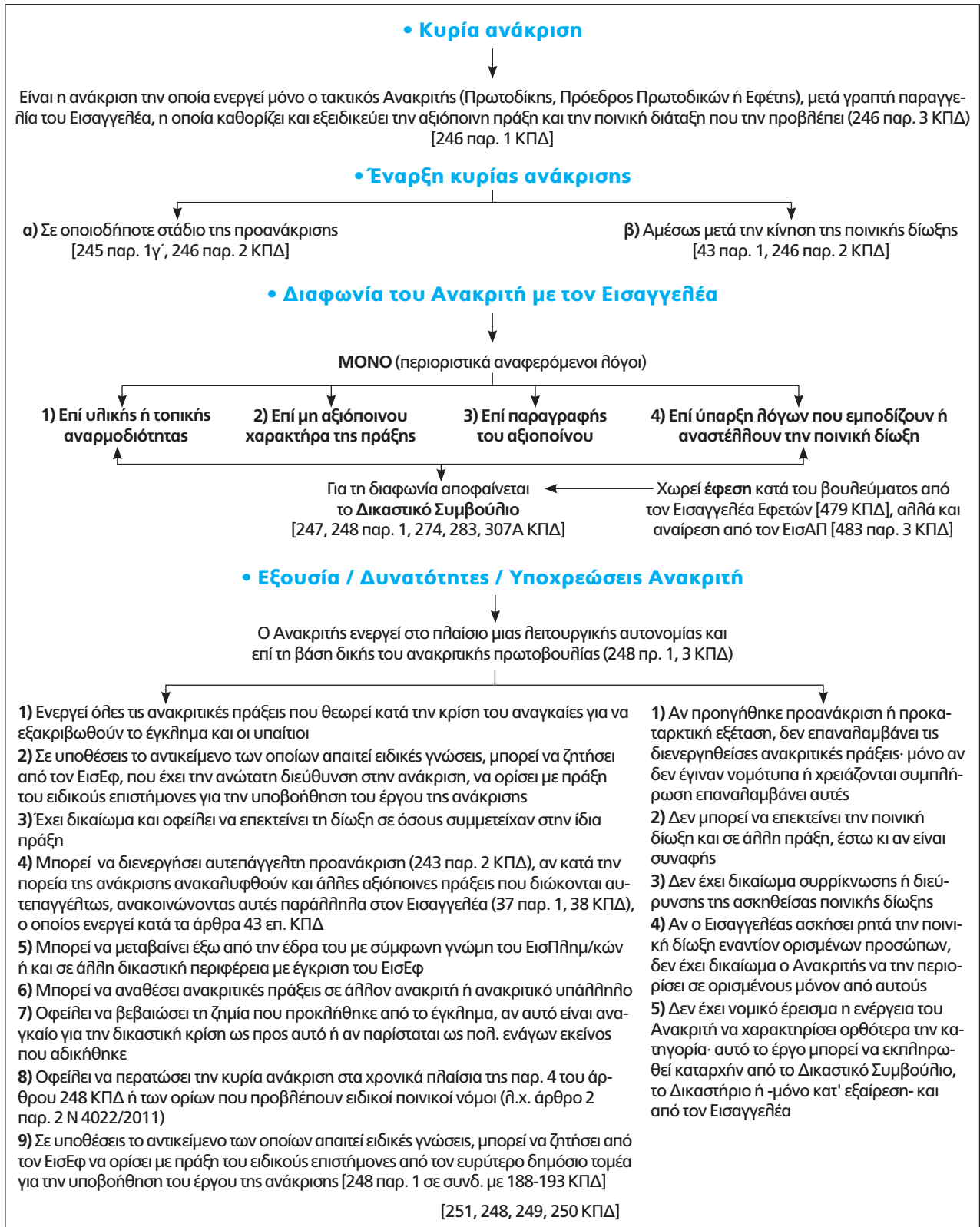
Ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών έχει την **δυνατότητα να υποβάλει παραπεμπτική ή απαλλοτρίωση πρόταση**

ΣΗΜ.: Κατά το άρθρο 34στ΄ του Ν 3904/2010 «Καταργείται κάθε άλλη διάταξη που αντίκειται στις ρυθμίσεις του παρόντος»: 36 Ν 2830/2000, 145 παρ. 1 Ν 3463/2006, 40 παρ. 2 Ν 1481/1984 σε συνδ. με 20 παρ. 1β΄ Ν 2800/2000, 1 παρ. 3ε΄ Ν 3074/2002, 8 Ν 3772/2009

A series of 20 horizontal lines spanning the width of the page, intended for writing. The lines are evenly spaced and extend from the left margin to the right margin.

[28] Η κυρία ανάκριση [άρθρα 246-251 ΚΠΔ] – ΜΕΡΟΣ Α΄

ISBN: 978-960-562-618-1

15809